

СЕКЦІЯ 1. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

.....

SECTION 1. THEORY AND TEACHING METHODS

Іщенко С. М.,

УДК 37.091.2:614

доктор філософії, доцент, доцент

DOI: <https://doi.org/10.64076/ihrc250826.03>

кафедри інженерії та технологій виробництва,

Український державний університет

імені Михайла Драгоманова, м. Київ

Воевода О. С.,

здобувач третього (освітньо-

наукового) рівня вищої освіти,

Український державний університет

імені Михайла Драгоманова, м. Київ

**ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКОВОЇ ПОВЕДІНКИ В СУЧАСНОМУ
ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ТА ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ**

У сучасній педагогічній практиці особлива увага приділяється не лише ефективному навчанню, а й вихованню соціально відповідальної особистості. Одним із важливих аспектів цього процесу є розвиток культури безпекової поведінки в освітньому середовищі, що стало особливо актуальним з огляду на сучасні соціальні виклики, включаючи воєнні дії, кіберризики та екологічні загрози.

Наукові дослідження в Україні та за кордоном підтверджують необхідність інтеграції безпекової тематики в усі рівні освіти. Українські вчені, зокрема Доцюк Л. Г., Титаренко В. М., Духневич В. М. та інші, акцентують на важливості формування відповідального ставлення до безпеки, профілактики ризиків, екологічної свідомості та психоемоційної стійкості. Актуальність проблеми підкреслюється й численними науково-практичними конференціями, присвяченими безпеці в умовах воєнного стану, кризовим ситуаціям та забезпеченню психічного здоров'я [2].

Міжнародний досвід також свідчить про важливість міждисциплінарного підходу до безпеки. У США, Великобританії та Японії особливу увагу приділяють як фізичній, так і цифровій безпеці, формуючи відповідні програми з раннього віку. Зарубіжні дослідження підкреслюють роль сімейного середовища, сучасних технологій і практичної підготовки в підтримці культури безпеки [2].

Культура безпекової поведінки - це система цінностей, знань, навичок і моделей поведінки, яка спрямована на захист фізичного й психологічного

благополуччя всіх учасників освітнього процесу. Основні її компоненти включають знання правил безпеки, відповідальність, готовність до дій у критичних ситуаціях, превентивні заходи, ефективну комунікацію та позитивний приклад з боку педагогів [2].

Інтеграція питань безпеки в освітній процес має здійснюватися через міжпредметний підхід, контекстуалізацію, проектну діяльність, використання цифрових ресурсів, тренінги та інтерактивне навчання. Наприклад, уроки інформатики можуть охоплювати кібербезпеку, фізика - безпеку при роботі з приладами, біологія - правила поведінки на природі тощо [1].

Важливим напрямом є також залучення батьків та громад до створення спільного безпечного простору. Співпраця з місцевими організаціями, участь у спільних заходах і розробка стратегій реагування на надзвичайні ситуації створюють основу для узгодженої освітньої політики щодо безпеки.

Не менш значущим є використання інформаційно-комунікаційних технологій: онлайн-курси, відеоматеріали, інтерактивні ігри та мобільні додатки дозволяють формувати безпекові навички у зручному форматі, адаптованому до різних вікових категорій.

Окрім фізичних аспектів, формування безпечного середовища передбачає створення атмосфери психологічної підтримки, де кожен учасник освітнього процесу відчувається захищеним. Це можливо через регулярні тренінги, інструктажі, вправи з першої допомоги, евакуації та інші заходи [1].

Важливу роль відіграє постійний моніторинг безпекового середовища: анкетування, аналіз інцидентів, перевірка інфраструктури, зворотний зв'язок від учасників процесу дозволяють адаптувати стратегії безпеки під реальні потреби закладу.

Отже, формування культури безпекової поведінки в освітньому середовищі вимагає комплексного підходу, що охоплює педагогічні, організаційні, технологічні й соціальні чинники. Такий підхід забезпечує не лише фізичну безпеку, але й психоемоційне благополуччя учасників освітнього процесу, сприяючи формуванню відповідальної особистості, здатної діяти в умовах ризику та кризи.

Список використаних джерел

1. Корець О. М., Воєвода О.С. Реалізація безпекової культури старшокласників у процесі технічної діяльності на уроках технологій. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка*. Вип. 18. 2024. С. 55-62.
2. Корець О. М., Воєвода О.С. Основні напрями формування культури безпекової поведінки учасників освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти науковий журнал "Українська професійна освіта" Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка. № 16 2024 рік. Стор. 56-63. URL: <https://uperpnu.pnpu.edu.ua/article/view/314297> (дата звернення: 25.08.2025).